

Tezgahestü Türev Araçlar Risk Bildirim Formu

Önemli Açıklama:

Tezgahestü piyasalarda türev araç alım satım işlemleri sonucunda kar elde edebileceğiniz gibi zarar riskiniz de bulunmaktadır. Bu nedenle Müşteri, tezgahestü türev araç işlemi yapmaya karar vermeden önce, bu işlemler kapsamında karşılaşılabileceği riskleri anlamalı, mali durumunu ve kısıtları dikkate alarak karar vermeli ve III-39.1 sayılı Yatırım Kuruluşlarının Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ'in (Tebliğ) 25 inci maddesinde öngörüldüğü üzere "Tezgahestü Türev Araçlar Risk Bildirim Formu"nda yer alan hususları anlamalı ve ihtiyaç halinde profesyonel yardım almalıdır.

Müşterinin, Banka nezdinde açtıracağı hesap ve bu hesap üzerinden gerçekleştirilecek tüm tezgahestü türev araç alım satım işlemleri Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çıkartılan ilgili her türlü mevzuat ve benzeri tüm idari düzenleme hükümlerine tabidir.

Uyarı:

İşlem yapmaya başlamadan önce çalışmayı düşündüğünüz kuruluşun gerçekleştirmek istediğiniz yatırım hizmet ve faaliyetlerine ilişkin yetkisi olup olmadığını kontrol ediniz. Sermaye piyasası işlemleri konusunda yetkili olan banka ve aracı kurumları www.spk.gov.tr veya www.tspb.org.tr internet sitelerinden öğrenebilirsiniz.

Genel Bilgilendirme:

Tezgahestü türev araçlar, müşterinin ihtiyaçları doğrultusunda bankanın müşterileri ile karşı taraf olarak (organize piyasalar dışında) gerçekleştirdiği işlem sözleşmeleridir.

Türev işlemler arbitraj amaçlı ve koruma amaçlı (hedging) olarak yapılabilir.

1. Bankamız nezdinde açtıracağınız hesap ve bu hesap üzerinden gerçekleştirilecek tüm tezgahestü türev araç alım satım işlemleri Sermaye Piyasası Kurulu'nca ("**Kurul**") çıkartılan ilgili her türlü mevzuat ve benzeri düzenlemelere tabidir.

2. Tezgahestü türev araç işlemleri, işlem taraflarının ihtiyaçları doğrultusunda karşılıklı pazarlığa dayalı olarak gerçekleşmekte ve tarafların yükümlülüklerini yerine getirmemesi ihtimali çerçevesinde karşı taraf riski içermektedir. Tezgahestü piyasalarda gerçekleştirilen işlemlerin netleştirilmesi ve takasına ilişkin anlaşmalar yapılabilecek olmakla birlikte, yürürlükteki mevzuat kapsamında, tezgahestü piyasalarda merkezi karşı taraf konumunda bir kurum bulunmadığından, bu tür anlaşmaların varlığı taraflara işlemlerin sonuçlandırılması aşamasında herhangi bir garanti ya da koruma sağlamamaktadır. Bu nedenle işlem gerçekleştirilmeden önce karşı taraf konumundaki yatırım kuruluşunun, işlemden doğan yükümlülüğünü ifa kabiliyetinin tarafınızca değerlendirilmesi gerekmektedir.

3. Tezgahestü türev araç işlemleri, işleme konu dayanak varlığın türüne ve vade sonuna kalan gün sayısına göre değişiklik gösteren likidite riski ihtiva etmektedir. Tezgahestü türev araçların ikincil piyasası bulunmadığından ve bazı hallerde işlemi ters işlem ile kapatmak mümkün olmayabileceğinden, likidite riski diğer sermaye piyasası araçlarına göre daha yüksektir. Piyasalarda meydana gelebilecek dalgalanmalardan dolayı yatırımınızın beklediğiniz kadar kâr getirmemesi veya ciddi ölçüde zararlı sonuçlanması mümkündür.

- 4.** Yatırım kuruluşları ile gerçekleştireceğiniz işlemlerin üçüncü taraflarla yapılmış olarak kabul edilmesi ve yatırım kuruluşlarına işlemlere danışmanlık eden ya da garantör taraf olarak bakılmaması gereklidir. Bu doğrultuda, tarafınızca gerekli görülmesi durumunda yatırım kuruluşları ile akdedilecek sözleşmelerin müzakeresi aşamasında ve işlem gerçekleştirilmeden önce danışmanlık hizmeti alınması uygun olacaktır.
- 5.** Tezgahestü türev araç işlemleri, farklı özelliklere sahip işlem taraflarının kendilerine özgü ihtiyaçlarına karşılık vermek üzere yapılandırılmaktadır. Bu kapsamda; yatırım kararı almadan önce işlem gerçekleştirmek istediğiniz tezgahestü türev araçları, ihtiyaçlarınıza uygunlukları ve barındırdıkları risk unsurları gibi çeşitli açılardan dikkatlice değerlendirmeniz ve gerek duymanız halinde profesyonel yardım almanız tavsiye olunur.
- 6.** Tezgahestü türev araç işlemi gerçekleştirmeden önce ve işlemin vadesi içinde, piyasa riskine ilişkin değerlendirme ve takip yapılması tamamen bu riske maruz kalan işlem taraflarının sorumluluğu altındadır. İşlemlere aracılık eden kurumların yatırımcılara ve işlem taraflarının birbirlerine piyasa ve fiyat hareketleri konusunda bilgi verme zorunluluğu/yükümlülüğü bulunmamaktadır.
- 7.** Tezgahestü türev araç işlemleri sonucunda sağlanacak getiri kadar karşılaşılması muhtemel zarar da yüksek olabilir. Piyasa koşullarında, paritelerde, fiyatlarda, kur ve faiz oranlarında ve işleme veya ürüne dair sair unsurda beklemediğiniz gelişmeler olması durumunda, yatırdığınız teminat tutarlarının tümünü kaybedebileceğiniz gibi, gerçekleştirdiğiniz işlemin türüne bağlı olarak zararınız yatırdığınız teminat tutarlarını da aşabilecektir.
- 8.** Tezgahestü türev araç işlemlerinin kişisel ihtiyaçlara göre yapılandırılmış olması ve işlemlerin sonuçlandırılması ya da diğer bir tarafa devredilmesine ilişkin içerdiği kısıtlamalar nedeniyle, herhangi bir tezgahestü türev işleminin, işlem başlangıç fiyatından ya da herhangi bir fiyat üzerinden tasfiye edilmesi mümkün olmayabilir.
- 9.** Aşağıda "Çıkar Çatışması" başlığı altında izah edildiği üzere, emir verdiğiniz yatırım kuruluşunun emirlerinizi karşı taraf olarak yerine getirdiği durumlarda, siz zarar ederken yatırım kuruluşu kar edebilmektedir. Bu durumlarda yatırım kuruluşu ile aranızdaki çıkar çatışmasının bilincinde olmalısınız.
- 10.** Yatırım kuruluşu ile akdedeceğiniz sözleşmeler kapsamında, tezgahestü türev araç işlemlerinin erken sonlandırılması ve/veya dayanak varlığın ikame varlık/değer ile değiştirilmesi mümkün olabilecektir. Bu konuda, yatırım kuruluşu ile akdetmeyi düşündüğünüz sözleşme koşullarının incelenmesinde ve tarafınızca gerekli görülmesi durumunda, yatırım kuruluşu ile müzakere edilmesinde fayda bulunmaktadır.
- 11.** Yabancı para cinsinden yapılan işlemlerde, yukarıda sayılan risklere ek olarak kur riskinin olduğu, kur dalgalanmaları nedeniyle farklı para birimleri bazında değer kaybı olabileceği, devletlerin yabancı sermaye ve döviz hareketlerini kısıtlayabileceği, ek ve/veya yeni vergiler getirebileceği, alım satım işlemlerinin zamanında gerçekleşmeyebileceği bilinmelidir.
- 12.** Tezgahestü türev araç işlemlerinde, gerçekleştirmek istediğiniz işlemin türüne bağlı olarak, yatırım kuruluşu tarafından işlem ve/veya hesap bazında başlangıç ve sürdürme teminatı talep edilmesi ve işlemlerin devamı süresince teminat tamamlama çağrısında bulunması mümkündür.
- 13.** Tezgahestü türev araç işlemlerinin üçüncü kişilere devri kural olarak mümkün değildir.

14. Tezgahestü türev araç işlemleri, yatırım kuruluğu ile akdedeceğiniz sözleşmede ve gerçekteştirmek istediğiniz her bir işlem özelinde düzenlenecek olan işlem talimat formlarında yer alan hüküm ve koğullara tabi olup, sözleşme akdetmeden önce sözleşme hükümlerinin, işlem gerçekteştirmeden önce ise yatırım kuruluğu ile mutabık kaldığınız işlem koğullarının tarafınızca dikkatle değerlendirilmesi büyük önem arz eder.

Çıkar Çatışması

Tezgahestü türev araç işlemlerinde emir verdiğiniz yatırım kuruluğu, gerekli yetki belgelerine sahip olmak kaydıyla, emirlerinizi, işlemin karđı tarafı olarak kendi hesabından gerçekteştirebileceği gibi (portföy aracılığı yöntemi); yetkili bir başka yatırım kuruluğu hesabından sizin ad ve hesabınıza veya kendi adına ve sizin hesabınıza da (işlem aracılığı yöntemi) gerçekteştirebilir. Portföy aracılığı yönteminin uygulandığı durumlarda, yatırım kuruluğu size karđı taraf olarak pozisyon almakta ve sunulan hizmet ya da ürünün niteliği gereği sizin zarar etmeniz yatırım kuruluğunun kar elde etmesiyle sonuçlanabilmektedir. Tezgahestü türev araç işlemlerinde genellikle portföy aracılığı yöntemi kullanılmakta olup bu durumlarda yatırım kuruluğu ile aranızdaki çıkar çatışmasının bilincinde olmalısınız.

Diğer Riskler

Tezgahestü Türev Araç işlemleri Risk Bildirim Formu, forma konu ürün ve piyasalara ilişkin riskler hakkında genel olarak bilgilendirilmenizi amaçlamakta olup farklı ihtiyaçlara göre değişik şekillerde yapılandırılabilen tezgahestü türev araç işlemlerinden ve uygulamadan kaynaklanabilecek tüm riskleri kapsamayabilir. Bu nedenle yatırım kararı almadan önce işlem gerçekteştirmek istediğiniz piyasalar ve ürünler ile ilgili gerekli araştırmayı yapmanızı ve profesyonel yardım almanızı tavsiye ederiz.

Fiyatlandırma, Komisyon, Ücret ve Vergiler

1. Tezgahestü türev araç işlemlerinin fiyatlandırılmasında dikkate alınan temel faktörlere yukarıda "Genel Bilgilendirme" başlığı altında her bir işlem türü özelinde yer verilmektedir. Fiyatlandırma, işlem gerçekteştireceğiniz yatırım kuruluğu tarafından her bir işlem özelinde gerçekteştirilecek ve işlem öncesinde onayınıza sunulacaktır. İşlemler taraflarca işlem talimat formunda mutabık kalınan fiyatlar üzerinden gerçekteştirilir.

2. Kural olarak portföy aracılığı yöntemi ile gerçekteştirilen tezgahestü türev işlemlerde maktu bir ücret veya komisyon alınmamaktadır. Ancak işlemlerinizi ilgili mevzuatta belirlenen oranlarda vergiye tabi tutulacaktır. İşlemlerinize başlamadan önce, işlemlerinize ilişkin vergi tutar veya oranları ile varsa ücret ve komisyona ilişkin bilgiler tarafınıza bildirilecektir.

Vadeli Döviz Alım-Satım İşlemi - Forward: Belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat ve miktardaki döviz alma veya satma yükümlülüğü veren sözleşmeyi ifade eder.

Forward İşlem Alıcısı: Vade sonunda müşteri sözleşmede belirtilen fiyat ve miktardan döviz satın alır ve karđı para biriminde satış yapar.

Forward İşlem Satıcısı: Vade sonunda müşteri sözleşmede belirtilen fiyat ve miktardan döviz satar ve karđı para biriminde alım yapar.

Riskler: Müşteri bu sözleşme ile bir yükümlülüğe girmektedir ve sözleşme kurundan işlemi gerçekleştirmek zorundadır. Vade tarihindeki piyasa kurundan kaynaklı olarak kar ya da zarar elde edebilir.

Esnek (Flexi) Forward: Esnek Forward işlemlerinde ileriki bir tarihe kadar önceden anlaşılmiş kurdan belirli bir tutarda döviz alım veya satım işlemi gerçekleştirilir. Flexi Forward alıcısı, anlaşılan minimum tutardan az olmamak kaydıyla vade tarihini beklemeksizin, önceden anlaşılan tarih aralığında işlemi gerçekleştirebilir. Ancak Flexi Forward Alıcısı, vade tarihine kadar işlem tarihinde belirlenmiş olan tutarın tamamını anlaşılmiş olan kurdan almakla yükümlüdür. Vadeye kadar olan süre boyunca alımı gerçekleşmeyen kalan tutar vade günü gerçekleştirilir.

Riskler: Müşteri bu sözleşme ile vadeli bir yükümlülüğe girmektedir. İşlem başında anlaşılan sözleşme kurundan vade sonuna kadar veya vade sonunda işlemi gerçekleştirmek zorundadır. Vade tarihindeki piyasa kurundan kaynaklı olarak kar ya da zarar elde edebilir.

Average Rate Forward: Belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat ve miktardaki döviz alma veya satma yükümlülüğü altına giren müşteri, aynı vadeye önceden belirlenen gözlem periyodu boyunca oluşan fiksing kurların aritmetik ortalamasından ikinci bir ters forward işlemi yapar.

Average Rate Forward İşlem Alıcısı: Vade sonunda müşteri sözleşmede belirtilen fiyat ve miktardan döviz satın alır ve işlem başında belirlenen gözlem periyodu boyunca oluşan fiksing kurların aritmetik ortalamasından ters forward işlemi ile döviz satar. İki işlem arasındaki fark kadar kar ya da zarar oluşur.

Average Rate Forward İşlem Satıcısı: Vade sonunda müşteri sözleşmede belirtilen fiyat ve miktardan döviz satar ve işlem başında belirlenen gözlem periyodu boyunca oluşan fiksing kurların aritmetik ortalamasından ters forward işlemi ile döviz satın alır. İki işlem arasındaki fark kadar kar ya da zarar oluşur.

Riskler: Müşteri bu sözleşme ile iki işlem yükümlülüğüne girmektedir. Fiksing kurların ortalamasına göre müşteri kar ya da zarar elde edebilir.

Para (Döviz) Swabı: Farklı dövizlerden olan nakit akımlarının değiştirildiği, valör ve vade tarihinde, iki para biriminin belirlenen kur seviyelerinden belli bir süre için takas edildiği anlaşmalardır. Birbirine ters yönlü bir spot ve bir forward işlem ile vade başında ve sonunda anapara el değiştirir. Müşterilerin maruz kaldığı kur riskini ortadan kaldırır.

Riskler: Müşteri işlemi vadesinden önce kapatmak istemesi durumunda, ilgili para birimlerinin faizlerinde oluşacak değişim sebebiyle zarar edebilir.

Repoya Bağlı Döviz Opsiyonu (Dual Currency Repo-DCR): İşlem miktarı kadar tutar repoya bağlanır. Yatırımcı anaparasının para birimine göre Alım (Call) ya da Satım (Put) opsiyonu satar. Üründe kullanılan opsiyonlar Avrupa tipi olduğundan baz para biriminin seviyesi sadece vade sonunda kontrol edilmektedir; dönem boyunca yaşanan kur hareketleri getiriye etkilememektedir. Toplam getiri, repo getirisi ve satılan opsiyon getirisinin toplamıdır. Belirlenen dönem için kurun volatilitesi yüksekse potansiyel getiri artacaktır. Vade sonunda, Alım (Call) opsiyonu satılması durumunda kurun kullanım fiyatı (strike) üzerinde olması, Satım (Put) opsiyonu satılması durumunda kurun kullanım fiyatı (strike) altında olması durumunda karşı para birimine dönüş yapılır. Döviz anaparalı DCR'da vade sonunda spot kur seviyesi kullanım fiyatı (strike) seviyesi üzerinde ise, yatırımcının anaparası olan döviz piyasa kurundan daha düşük bir kurdan Türk Lirası'na dönme yükümlülüğü bulunmaktadır. Türk Lirası anaparalı DCR'da vade sonunda spot kur

seviyesi kullanım fiyatı (strike) seviyesi altında ise, yatırımcının anaparası olan Türk Lirası'nı piyasa kurundan daha yüksek bir kurdan dövize dönme yükümlülüğü bulunmaktadır. Yatırımcının parası tüm vade boyunca repoya bağlı kalacaktır. Ara dönemde çıkış yoktur.

Riskler: Anaparanın vade sonunda kullanım anındaki spot kura göre daha kötü bir kurdan karşı döviz cinsine dönme riski vardır.

Faiz Takas Sözleşmesi (Interest Rate Swap): Faiz pozisyonu taşıyan müşteriler için faiz oranlarındaki değişimden kaynaklı belirsizlikleri ortadan kaldıran ve bu sayede müşterilerin faiz alacak ve yükümlülüklerini etkin bir şekilde yönetmelerini sağlayan bir üründür.

Tarafların bir varlık veya borca ilişkin dönemsel faiz ödemelerini değişken faiz oranından sabit faiz oranına veya sabit faiz oranından değişken faiz oranına çevirmek amacıyla girdikleri, dönemsel olarak her takas tarihinde, değişken faiz ödemesi tutarı ile sabit faiz ödemesi tutarını veya bu tutarlar arasındaki farkı takas etmelerini öngören işlemdir. Faiz Takas Sözleşmeleri aynı para biriminden olan varlık veya borçların sadece faiz ödemelerinin yapısını değiştirir, anaparalar değiştirilmez.

Riskler: Değişken faizli ödemesini sabit faizli ödemeye dönüştürmek (değişken faiz alıp sabit faiz ödemek) isteyen müşteriler açısından, Referans Faiz Oranının düşmesi durumunda zarar oluşur. Sabit faizli ödemesini değişken faizli ödemeye dönüştürmek (sabit faiz alıp değişken faiz ödemek) isteyen müşteriler açısından, Referans Faiz Oranının yükselmesi durumunda zarar oluşur.

Faiz Alım Opsiyonu (Cap/Tavan): Opsiyon Alıcısı'nın, değişken faiz oranına bağlı bir yükümlülüğünden kaynaklanan faiz ödemelerine üst sınır getirmek amacıyla opsiyon prim tutarı ödeyerek girdiği, Opsiyon Satıcısı'nın da prim geliri elde etmek amacıyla girdiği, Opsiyon Satıcısı'nın dönemsel olarak her takas tarihinde değişken referans faiz oranı ile tavan (cap) faiz oranı arasındaki pozitif fark üzerinden hesaplanan tutarı Opsiyon Alıcısı'na ödemekle yükümlü olduğu işlemdir.

Faiz Alım Opsiyonu (Cap/Tavan) Alıcısı: Faiz ödeme tarihlerinde, değişken referans faiz oranının tavan (cap) faiz oranını geçmesi durumunda o hesaplama dönemine ait olan fark kadar tutarı bankadan tahsil eder.

Faiz Alım Opsiyonu (Cap/Tavan) Satıcısı: Faiz ödeme tarihlerinde, değişken referans faiz oranının tavan (cap) faiz oranını geçmesi durumunda o hesaplama dönemine ait olan fark kadar bankaya öder.

Riskler: Faiz Alım Opsiyonu (Cap/Tavan) alıcısı olarak faiz ödeme dönemlerinde değişken referans faiz oranının tavan (cap) faiz oranının üstünde olmaması durumunda ödediği prim tutarı kadar maliyete katlanacaktır.

Faiz Alım Opsiyonu (Cap/Tavan) satıcısı olarak faiz ödeme dönemlerinde değişken referans faiz oranının tavan (cap) faiz oranının üstünde olması durumunda ilgili hesaplama dönemlerine ait değişken referans faiz oranı ile tavan (cap) faiz oranı arasında fark kadar olan tutar değerinde bir zarar oluşacaktır.

Faiz Satım Opsiyonu (Floor/Taban): Opsiyon Alıcısı'nın, değişken referans faiz oranına bağlı bir varlığından kaynaklanan faiz gelirlerine alt sınır getirmek amacıyla opsiyon primi ödeyerek girdiği, Opsiyon Satıcısı'nın da prim geliri elde etmek amacıyla girdiği, Opsiyon Satıcısı'nın dönemsel olarak her takas tarihinde tavan (floor) faiz oranı ile değişken referans faiz oranı arasındaki pozitif fark üzerinden hesaplanan tutarı Opsiyon Alıcısı'na ödemekle yükümlü olduğu işlemlerdir.

Faiz Satım Opsiyonu (Floor/Taban) Alıcısı: Faiz ödeme tarihlerinde, değişken referans faiz oranının taban (floor) faiz oranının altında kalması durumunda o hesaplama dönemine ait olan fark kadar tutarı bankadan tahsil eder.

Faiz Satım Opsiyonu (Floor/Taban) Satıcısı: Faiz ödeme tarihlerinde, değişken referans faiz oranının taban (floor) faiz oranının altında kalması durumunda o hesaplama dönemine ait olan fark kadar tutarı bankaya öder.

Riskler: Faiz Satım Opsiyonu (Floor/Taban) alıcısı olarak faiz ödeme dönemlerinde değişken referans faiz oranının taban (floor) faiz oranının üstünde olması durumunda ödediği prim tutarı kadar maliyete katlanacaktır.

Faiz Satım Opsiyonu (Floor/Taban) satıcısı olarak faiz ödeme dönemlerinde değişken referans faiz oranının taban (floor) faiz oranının altında olması durumunda taban (floor) seviye ile ilgili hesaplama dönemlerine ait değişken referans faiz oranı arasındaki fark kadar olan tutar değerinde bir zarar oluşacaktır.

Çapraz Kur Swabı (Cross Currency Swap): Faiz ve kur riski taşıyan müşteriler için faiz oranlarındaki ve/veya kurlardaki değişimden kaynaklı belirsizlikleri ortadan kaldıran ve bu sayede müşterilerin faiz ve/veya döviz alacak ve yükümlülüklerini etkin bir şekilde yönetmelerini sağlayan bir üründür. Tarafların, belli bir para biriminde bir varlık veya yükümlülüğe ilişkin anapara ve/veya faiz akışlarını, başka bir para birimine çevirmek amacıyla girdikleri, dönemsel olarak her takas tarihinde, farklı para birimleri üzerinden hesaplanan değişken tutarları veya sabit tutarları veya bir değişken tutar ile bir sabit tutarı takas etmelerini öngören işlemidir. Faiz akışları değişken faiz oranından sabit faiz oranına, değişken faiz oranından değişken faiz oranına, sabit faiz oranından değişken faiz oranına veya sabit faiz oranından sabit faiz oranına çevrilebilir.

Riskler: Müşteri değişken faiz ödeyen taraf olması durumunda referans faiz oranının yükselişinden, değişken faiz alan taraf olması durumunda referans faiz oranının düşmesinden zarar eder. Müşterinin takas ettiği para biriminin değerinde oluşacak değişikliklerde zarar etme riski oluşacaktır.

Swap Opsiyonu (Swaption): Opsiyon alıcısına belli bir prim karşılığında, belirlenen vadede, işleme dayanak teşkil eden faiz veya çapraz kur swabı işleminde satın alma hakkını veya satma hakkını kullanarak, swap işlemine girme hakkı veren; opsiyon satıcısını ise bu konuda yükümlü kılan vadeli işlemlerdir.

Vade sonunda opsiyon alıcısı opsiyonu kullanmazsa işlem sonlanacaktır. Opsiyon alıcısı opsiyon hakkını kullandığı takdirde, taraflar faiz veya çapraz kur swabı işlemine gireceklerdir ve işlem swap işlemi olarak devam edecektir.

Riskler: Opsiyon satıcısı için vade sonunda güncel faiz ile değil işlem tarihinde anlaşılan faiz ile swap işlemi nakit akışına sahip olma riski vardır.

Payer swaption satıcısı için, opsiyonun kullanılması durumunda güncel faizden daha düşük faiz ile nakit akışında sabit faiz elde etme yükümlülüğü olabilir. Receiver swaption satıcısı için, opsiyonun

kullanılması durumunda, güncel faizden daha yüksek faiz ile nakit akışında sabit faiz ödeme yükümlülüğü olabilir.

Vanilla Opsiyon: Opsiyon, satın alan tarafa herhangi bir ürünün fiyatını vade başında belirlemek koşulu ile bu ürünü belli bir vadede veya vade boyunca satın alma ya da satma hakkını veren bir anlaşmadır.

Opsiyonu satın alan taraf, aldığı bu hak karşılığında satıcıya prim öder. Dolayısıyla opsiyon sözleşmesi, alıcı taraf açısından bir hak sağlamakta, buna karşılık satıcı tarafı, bu hakkı satan taraf olarak yükümlülük altına sokmaktadır.

Opsiyon Alıcısı: Opsiyonlarda primi ödeyen ve dolayısıyla dayanak varlığı belli bir vadeye kadar veya vadede alma veya satma hakkını elde eden taraftır.

Opsiyon Satıcısı: Opsiyonlarda opsiyon primini alan ve dayanak varlığı belli bir vadeye kadar veya vadede alma ya da satma yükümlülüğü altında olan taraftır.

Avrupa Tipi Opsiyonlar: Opsiyonu alan tarafın, sözleşmeye konu mal veya kıymeti satın alma veya satma hakkını sadece vade sonunda kullanması sağlayan opsiyonlardır.

Amerikan Tipi Opsiyonlar: Vade sonu da dahil olmak üzere opsiyon alıcısına istediği zaman hakkını kullanma imkanını sağlayan opsiyonlardır.

Alım (Call) Opsiyonu: Opsiyonu alan tarafa belirli bir vadede veya belirli bir vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte ekonomik veya finansal göstergesi, sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve dövizini alma hakkı veren, ancak almayı zorunlu tutmayan, satan tarafı ise alıcının talebi halinde satmaya yükümlü kılan sözleşmeyi ifade eder. Bir yatırımcı gelecekte, ilgilendiği menkul kıymetin fiyatının yükseleceğini düşünüyorsa, bugünden ilgili menkul kıymetin fiyatını sabitlemek için alım opsiyonu satın alır.

Alım (Call) Opsiyonu Alıcısı: Vade sonunda spot kur < kullanım fiyatı (strike) ise; Müşteri almış olduğu Alım (Call) opsiyonunu kullanmaz. Prim kadar zarar söz konusudur.

Vade sonunda spot kur > kullanım fiyatı (strike) ise; Müşteri almış olduğu Alım (Call) opsiyonunu kullanır, kullanım fiyatı (strike) seviyesinden kıymet alır. Spot kur seviyesine göre elde edilen kardan prim düşüldükten sonraki miktar kadar kar ya da zarar oluşur.

Alım (Call) Opsiyon Satıcısı: Vade sonunda spot kur < kullanım fiyatı (strike) ise; Müşterinin satmış olduğu Alım (Call) opsiyonu kullanılmaz. Prim kadar getiri söz konusudur.

Vade sonunda spot > kullanım fiyatı (strike) ise; Müşterinin satmış olduğu Alım (Call) opsiyon kullanılır, kullanım fiyatı (strike) seviyesinden kıymet satar. Prim ile spot kur seviyesine göre edilen zarar karşılaştırılarak işlem karı ya da zarar oluşur.

Satım (Put) Opsiyonu: Opsiyonu alan tarafa belirli bir vadede veya belirli bir vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte ekonomik veya finansal göstergesi, sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve dövizini satma hakkı veren, ancak satmayı zorunlu tutmayan, satan tarafı ise opsiyon alıcısının talebi halinde almaya yükümlü kılan sözleşmeyi ifade eder. Bir yatırımcı gelecekte, ilgilendiği menkul kıymetin fiyatının düşeceğini düşünüyorsa, bugünden ilgili menkul kıymetin fiyatını sabitlemek için Satım (Put) opsiyonunu satın alır.

Satım (Put) Opsiyonu Alıcısı: Vade sonunda spot kur > kullanım fiyatı (strike) ise; Müşteri almış olduğu Satım (Put) Opsiyonunu kullanmaz. Prim kadar zarar söz konusudur.

Vade sonunda spot kur < kullanım fiyatı (strike) ise; Müşteri almış olduğu Satım (Put) Opsiyonunu kullanır, kullanım fiyatı (strike) seviyesinden kıymet satar. Spot kur seviyesine göre elde edilen kardan prim düşüldükten sonraki miktar kadar kar ya da zarar oluşur.

Satım (Put) Opsiyonu Satıcısı: Vade sonunda spot kur > kullanım fiyatı (strike) ise; Müşterinin satmış olduğu Satım (Put) Opsiyonu kullanılmaz. Prim kadar getiri söz konusudur.

Vade sonunda spot kur < kullanım fiyatı (strike) ise; Müşterinin satmış olduğu Satım (Put) Opsiyonu kullanılır, kullanım fiyatı (strike) seviyesinden kıymet alır. Prim ile spot kur seviyesine göre edilen zarar karşılaştırılarak işlem karı ya da zararı oluşur.

Riskler: Satıcı için vade sonunda spota göre daha kötü bir kurdan diğer para birimine geçiş riski vardır. Alım (Call) opsiyon satıcısı için, opsiyonun kullanılması durumunda, spot fiyattan daha düşük fiyatla elindeki kıymetin satım yükümlülüğü vardır. Satım (Put) Opsiyonu satıcısı için, opsiyonun kullanılması durumunda, spot fiyattan daha yüksek fiyatla kıymet alma yükümlülüğü vardır. Alıcı için prim kadar zarar etme riski vardır. Satıcı için sınırsız zarar söz konusu olabilir.

Knock-In Opsiyon: Opsiyon işlemlerinde Knock In, herhangi bir opsiyon işleminde dayanak varlığın belli bir seviyeye ulaşması durumunda opsiyonun devreye girmesi ile ilgili bir koşul oluşturmaktadır.

Opsiyon vade başında geçersiz olarak başlar. Dayanak varlık önceden belirlenen bariyer seviyesine ulaşırsa ancak bu durumda geçerlilik kazanacaktır.

Knock In seviyesine erişilip erişilmediğinin kontrol edildiği gözlem süresi opsiyonun vadeye kadar olan süresi ile aynı olabileceği gibi daha kısa (window barrier) da olabilir.

Knock In seviyesine erişilip erişilmediğine dair kontrol, gözlem süresi boyunca yapılabileceği gibi (Amerikan), vadede de yapılabilir (Avrupa).

Dayanak varlığın spot fiyatının belli bir seviyeye ulaşmayacağını bekleyen opsiyon satıcısı Knock In koşulu ekleyerek riskini azaltmayı amaçlayabilir. Aynı şekilde dayanak varlığın spot fiyatının belli bir seviyeye ulaşması durumunda opsiyonun değer kazanacağını düşünen, maliyetini düşürmek isteyen opsiyon alım yönündeki yatırımcı, Knock In koşulunu ekleyebilir.

Knock Out Opsiyon: Opsiyon işlemlerinde Knock Out, herhangi bir opsiyon işleminde dayanak varlığın belli bir seviyeye ulaşması durumunda opsiyonun devre dışı kalması ile ilgili bir koşul oluşturmaktadır.

Opsiyon vade başında geçerli olarak başlar. Dayanak varlık önceden belirlenen bariyer seviyesine ulaşırsa ancak bu durumda geçerliliği sona erecektir.

Knock Out seviyesine erişilip erişilmediğinin kontrol edildiği gözlem süresi, opsiyonun vadeye kadar olan süresi ile aynı olabileceği gibi daha kısa (window barrier) da olabilir.

Knock Out seviyesine erişilip erişilmediğine dair kontrol, gözlem dönemi boyunca yapılabileceği gibi (Amerikan) vadede de yapılabilir (Avrupa).

Dayanak varlığın spot fiyatının belli bir seviyeye ulaştığında riskinin artacağını düşünen bir opsiyon satıcısı Knock Out koşulu ile riskini azaltmayı amaçlayabilir. Aynı şekilde dayanak varlığın spot fiyatının belli bir seviyeye ulaşmayacağını düşünen, maliyetini azaltmak isteyen opsiyon alım yönündeki yatırımcı opsiyonuna Knock Out koşulu ekleyebilir.

Bu koşullar alınan opsiyonun maliyetini düşürmek için kullanılabilen gibi satılan opsiyonun riskini azaltmak için de kullanılabilir. Bir işlemde yatırımcı hem Knock Out hem de Knock In

koşulları koyabilir. Knock In ya da Knock Out koşulu eklenmiş olan opsiyonların primleri, dolayısıyla satıcı için getirisi, alıcı için de maliyeti, Vanilla opsiyonlara göre düşüktür.

Window Knock In: Yatırımcı, Avrupa tipi opsiyon alır. Opsiyonun devreye girmesi için kurun belli bir seviyeye ulaşması (Knock In) gerekmektedir. Kur belirlenen seviyeye ulaşmaz ise opsiyon geçersiz olacak ve yatırımcının hakkı ortadan kalkacaktır. Kurun belli bir seviyeye ulaşması için belirlenen gözlem süresi (window period) opsiyon vadesinden kısadır ve bu dönem boyunca her gün kurun bu seviyeye gelip gelmediği kontrol edilir.

Yatırımcı Avrupa tipi opsiyon satar. Opsiyonun devreye girmesi için kurun belli bir seviyeye ulaşması (Knock In) gerekmektedir. Kur belirlenen seviyeye ulaşmaz ise opsiyon geçersiz olacak ve yatırımcı riski ortadan kalkacaktır. Kurun belli bir seviyeye ulaşması için belirlenen gözlem süresi (window period) opsiyon vadesinden kısadır ve bu dönem boyunca her gün kurun bu seviyeye gelip gelmediği kontrol edilir.

Gözlem süresi boyunca kur belirlenen seviyeye değmez ise opsiyon alıcısının zararı vade başında almış olduğu opsiyon için ödediği prim kadar olacak ve hakkı ortadan kalkacaktır. Opsiyonun devreye girmesi durumunda da opsiyon alıcısının vade sonu kur seviyesine göre gelir potansiyeli mevcuttur.

Gözlem süresi boyunca kur belirlenen seviyeye değmez ise opsiyon satıcısının getirisi vade başında almış olduğu opsiyon primi kadar olacak ve riski ortadan kalkacaktır. Opsiyonun devreye girmesi durumunda da opsiyon satıcısının vade sonuna kadar riski devam edecek olmasına rağmen vade sonu kur seviyesine göre yüksek zarar riski mevcuttur.

Window Knock Out: Yatırımcı, Avrupa tipi opsiyon alır. Gözlem periyodu (window period) içerisinde kurun belirlenen seviyeye (Knock Out) ulaşması halinde opsiyon geçersiz olacak, gözlem periyodu içerisinde kurun belli bir seviyeye (Knock Out) ulaşmaması halinde opsiyon geçerli olacak ve yatırımcının opsiyonu kullanma hakkı olacaktır. Kurun belli bir seviyeye ulaşması için belirlenen gözlem süresi (window period) opsiyon vadesinden kısadır ve bu dönem boyunca her gün kurun bu seviyeye gelip gelmediği kontrol edilir.

Yatırımcı Avrupa tipi opsiyon satar. Opsiyonun geçersiz olması için kurun gözlem periyodu (window period) içerisinde belli bir seviyeye ulaşması (Knock Out) gerekmektedir. Kur belirlenen seviyeye ulaşmaz ise opsiyon geçerli olacak ve yatırımcı açısından risk doğacaktır. Kurun belli bir seviyeye ulaşması için belirlenen gözlem süresi (window period) opsiyon vadesinden kısadır ve bu dönem boyunca her gün kurun bu seviyeye gelip gelmediği kontrol edilir.

Gözlem süresi boyunca kur belirlenen seviyeyi test eder ise opsiyon alıcısının zararı vade başında almış olduğu opsiyon için ödediği prim kadar olacak ve hakkı ortadan kalkacaktır. Gözlem süresi boyunca kur belirlenen seviyeye değmez ise opsiyon geçerli olacaktır ve opsiyon alıcısının vade sonu kur seviyesine göre gelir potansiyeli mevcuttur.

Gözlem süresi boyunca kur belirlenen seviyeye değer ise opsiyon satıcısının geliri vade başında satmış olduğu opsiyon için elde ettiği prim kadar olacak ve yükümlülüğü ortadan kalkacaktır. Gözlem süresi boyunca kur belirlenen seviyeye değmez ise opsiyon geçerli olacaktır ve opsiyon satıcısının vade sonu kur seviyesine göre zarar riski mevcuttur.

One Touch: Gözlem süresi boyunca kur belirlenen bariyer seviyesine değer ise One Touch opsiyon alıcısı opsiyon ödemesi (Payout) tutarından ödediği prim tutarı düşüldüğünde elde edilen miktar

kadar kar elde eder. Belirlenen bariyer seviyesine değmemesi durumunda ödediği prim tutarı kadar zarar oluşur.

Gözlem süresi boyunca kur belirlenen bariyer seviyesine değer ise One Touch opsiyon satıcısı opsiyon ödemesi (Payout) tutarından almış olduğu prim tutarı düşüldüğünde bulunan tutar kadar zarar oluşur. Belirlenen bariyer seviyesine değmemesi durumunda prim tutarı kadar kar elde eder.

No Touch: Gözlem süresi boyunca kur belirlenen bariyer seviyesine değmez ise No Touch opsiyon alıcısı opsiyon ödemesi (Payout) tutarından ödediği prim tutarı düşüldüğünde elde edilen miktar kadar kar elde eder. Belirlenen bariyer seviyesine değmesi durumunda ödediği prim kadar zarar oluşur.

Gözlem süresi boyunca kur belirlenen bariyer seviyesine değmez ise No Touch opsiyon satıcısı opsiyon ödemesi (Payout) tutarından almış olduğu prim tutarı düşüldüğünde elde edilen miktar kadar zarar eder. Belirlenen bariyer seviyesine değmesi durumunda ödediği prim kadar kar elde eder.

Double One Touch: Gözlem süresi boyunca kur belirlenen bariyer seviyelerinden herhangi birine değer ise Double One Touch opsiyon alıcısı opsiyon ödemesi (Payout) tutarından ödediği prim tutarı düşüldüğünde elde edilen miktarı kadar kar elde eder. Belirlenen bariyer seviyelerinden herhangi birine değmemesi durumunda ödediği prim kadar zarar oluşur.

Gözlem süresi boyunca kur belirlenen bariyer seviyelerinden herhangi birine değer ise Double One Touch opsiyon satıcısı açısından opsiyon ödemesi (Payout) tutarından almış olduğu prim tutarı farkı kadar zarar oluşur. Belirlenen bariyer seviyelerinden herhangi birine değmemesi durumunda almış olduğu prim tutarı kadar kar elde eder.

Double No Touch: Gözlem süresi boyunca kur belirlenen bariyer seviyelerine değmez ise Double No Touch opsiyon alıcısı opsiyon ödemesi (Payout) tutarından ödediği prim tutarı düşüldüğünde elde edilen miktar kadar kar elde eder. Bariyer seviyelerinden herhangi birine değmesi durumunda ödediği prim kadar zarar oluşur.

Gözlem süresi boyunca kur belirlenen bariyer seviyelerine değmez ise Double No Touch opsiyon satıcısı için opsiyon ödemesi (Payout) tutarından almış olduğu prim tutarı farkı kadar zarar oluşur. Bariyer seviyelerinden herhangi birine değmesi durumunda almış olduğu prim tutarı kadar kar elde eder.

Döviz piyasasını yansıtan veri sağlayıcılarından bazıları olan Bloomberg ve/veya Reuters ekranlarındaki parite ve kur bilgileri bu tip işlemlerde TSKB tarafından teyit amaçlı kullanılacaktır. Bariyer seviyesinin değip değmemesi konusunda TSKB ile müşterisinin anlaşamaması durumunda müşteri itirazını bariyer tetiklendiği günden itibaren 1 (bir) iş günü içerisinde yapmak durumundadır.

Banka, türev işlemlerde hesaplayıcı taraftır (calculation agent).

Uyuşmazlık halinde teyit tarafı her şartta Banka olacaktır.